

REGULATIV

For

Kommunevandløb nr. 2

ONDEBÆK

i

Bjergsted Kommune

FORORD

Regulativet er opdelt i 3 dele. Del 1 omhandler de specifikke bestemmelser for Ondebæk. Del 2 indeholder alle fælles bestemmelser for vandløbene i Bjergsted Kommune, og del 3 er redegørelsen til regulativet.

Del 1 indeholder:

- grundlaget for regulativet.
- vandløbets dimensioner.
- bygværker (broer, markoverkørsler etc.)
- vedligeholdelsesbestemmelser.
- tidspunkt for ikrafttræden og revision.

Del 2 indeholder:

- generelle administrative bestemmelser.
- bestemmelser om sejlads
- bredejerforhold.
- vedligeholdelsesprincipper.
- bestemmelser om tilsyn.

Del 3, "Redegørelse til regulativ for Ondebæk", indeholder et kort resume af det planlægningsmæssige grundlag i sektor- og regionplanlægningen, der har betydning for vandløbet og de vandløbsnære arealer.

Der er desuden foretaget en kort gennemgang af de væsentligste afsnit i selve regulativet.

Kortmateriale er vedlagt som bilag til regulativet.

DEL 1

SPECIFIKKE BESTEMMELSER FOR ONDEBÆK

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. GRUNDLAGET FOR REGULATIVET	1
2. BETEGNELSE AF VANDLØBET	1
3. VANDLØBETS SKIKKELSE OG DIMENSIONER	2
3.1 Stationering og afmærkning	2
3.2 Dimensioner	3
4. BYGVÆRKER	5
4.1 Broer og overkørsler.	5
4.2 Tilløb	6
5. VEDLIGEHOLDELSE	6
5.1 Beskrivelse af vandløbet	6
5.2 Målsætning	6
5.3 Vedligeholdelse	6
6. REVISION	7
7. REGULATIVETS IKRAFTTRÆDEN	7

1. GRUNDLAGET FOR REGULATIVET

Ondebæk er optaget som kommunevandløb i Bregninge-Bjærgsted og Føllenslev-Sørslev Sogneråd i henhold til beslutning af 1939.

Regulativet er udarbejdet på baggrund af vandløbsloven (lov nr. 302 af 9. juni 1982) med de ændringer, som fremgår af miljøministeriets lovekendtgørelse nr. 404 af 19. maj 1992 samt bekendtgørelse nr. 49 af 15. februar 1985 om klassifikation, registrering og regulativer for offentlige vandløb og med udgangspunkt i den overordnede planlægning for vandløbet og de vandløbsnære arealer, samt tidligere afgørelser, herunder regulativer, kendelser m.v.. Der er nærmere redegjort for det planlægningsmæssige grundlag i redegørelsen til regulativet.

Dette regulativ erstatter tidligere regulativ af 25.10 1939.

Landvæsenskendelser:

Landvæsenkommissionskendelse af 12.2 1938, vedrørende etablering af nyt udløb i stranden.

2. BETEGNELSE AF VANDLØBET

Regulativet omfatter strækningen af Ondebæk fra station 24 (1 m brønd i skellet mellem matr. nr. 21a og 25b til station 3553 (udløbet i Trane Vejle).

Regulativet omfatter i alt 3529 m i Bjærgsted Kommune, heraf 1016 m rørlagt.

Der henvises til oversigtskort i bilag til regulativet. Den rørlagte del af vandløbet af vandløbet fra st.24-1040 er ikke nyopmålt i forbindelse med revision af regulativet. Med hensyn til vandløbets beliggenhed på den denne strækning henvises der til vedlagte planskitse af vandløbet i forbindelse med udarbejdelse af det tidligere regulativet for vandløbet af 25.10.1939. For den resterende del af vandløbet er der udarbejdet oversigtskort.

3. VANDLØBETS SKIKKELSE OG DIMENSIONER

3.1 Stationering og afmærkning

Vandløbet er stationeret fra station 24 til station 3553.

Vandløbet er afmærket med 6 skalapæle, se tabel 3.1.

Skalapæl nr.	Station	Skalanulpunkt (m DNN)
1	2287	0.26
2	2564	0.12
3	2921	0.00
4	2964	- 0.01
5	3102	- 0.05
6	3330	- 0.13

Tabel 3.1 Skalapælenes placering. Skalanulpunktet angiver den teoretiske regulativ-fastsatte bundkote.

3.2 Dimensioner

Kravene til skikkelse for de enkelte strækninger er kort angivet herunder. For en grundigere gennemgang henvises der til afsnit 4.1 i del 3: "Redegørelse til regulativ for Ondebækken".

Station 24-1040

Denne strækning er rørlagt, og vandløbets dimensioner er fastlagt med baggrund i de eksisterende rørdimensioner og faldforhold.

Station 1040-1882

For denne strækning er der ikke opstillet krav til skikkelse.

Station 1882-3553

Der er fastsat krav til opretholdelse af et mindste tværsnitsareal svarende til de teoretiske dimensioner, der er angivet i tabel 3.2. Det eksisterende vandløbsprofil kan således antage en vilkårlig form under forudsætning af, at dette tværsnitsareal opretholdes. Dimensionskravene gælder for perioden 1. januar til 1. april.

Såfremt vandløbsmyndigheden skønner det nødvendigt, kan der etableres sandfang ved udgravning af vandløbet over en 10-20 m lang strækning op til 1 m under regulativmæssig bund på strækningen fra st. 1900-2100.

Vedligeholdelsen skal ske på basis af de naturlige variationer i vandløbets bundforhold og bredde.

Station (m)	Betegnelse	Bundkote (m DNN)	Fald (o/oo)	Bundbredde/- rørdiameter (m)
24	Begyndelsespunkt i 1 m brønd		x	x
				Ø 0.20
100				x
				Ø 0.25
160	1 m brønd			x
			Eksisterende fald i rør- ledninger	Ø 0.30
233	1 m brønd			x
330	1 m brønd			Ø 0.35
370				x
700	1 m brønd			Ø 0.40
1040	Udløb med frontmur	2.44	x	x
			efter terræn	fri
1888	Udløbsside markoverkørsel	0.52	x	x
			0.64	0.80
2464	Udløbsside overkørsel, Rørgræsvej	0.15	x	x
				0.90
2920	Udløbsside overkørsel, Kvikgræsvej		0.32	x
				1.20
3553	Udløb i Tranevejle	- 0.20	x	x

Tabel 3.2 Vandløbets teoretiske dimensioner. Anlægget er for alle strækninger med krav til teoretiske dimensioner fastlagt til 1:1.25.

4. BYGVÆRKER

4.1 Broer og overkørsler.

Over vandløbet fører følgende broer og overkørsler:

Station (m)	Betegnelse	Slug/rørdiameter (cm)	Bundkote indløb (m DNN)	Ejerforhold
1172-1178	Markoverkørsel	Ø 60	2.17	Privat
1306-1312	Markoverkørsel	Ø 60	1.57	Privat
1455-1461	Markoverkørsel	Ø 60	1.09	Privat
1579-1586	Markoverkørsel	Ø 60	1.01	Privat
1882-1888	Markoverkørsel	Ø 85	0.48	Privat
2077-2083	Markoverkørsel	Ø 70	0.21	Privat
2247-2254	Overkørsel, Sivgræsvej	Ø 105		Privat
2296	Spang			Privat
2337-2343	Overkørsel, Frøgræsvej	Ø 105	0.02	Privat
2459-2464	Overkørsel, Røgræsvej	Ø 100	0.12	Privat
2617-2624	Overkørsel, Chr. V. Jensensvej	Ø 80	- 0.01	Privat
2916-2920	Overkørsel, Kvikgræsvej	2 x Ø 100	- 0.22	Privat
3137-3147	Vejoverkørsel, Græsmarksvej	2 x Ø 105	- 0.21	Bjergsted Kommune
3406-2420	Vejoverkørsel, Lyngvej	Ø 90	- 0.23	Bjergsted Kommune

Tabel 4.1 Broer og overkørsler.

4.2 Tilløb

Følgende tilløb er registreret:

Station (m)	Betegnelse	Rørdiameter (cm)	Bundkote udløb (m DNN)
1042	Dræntilløb fra venstre	30	2.66
2670	Åben grøft fra venstre	-	-

Tabel 4.2 Tilløb registreret ved opmålingen i 1993.

5. VEDLIGEHOJDELSE

5.1 Beskrivelse af vandløbet

Fra station 1040 (udløb rørlagt strækning) til station 1888 er faldet kraftigt og bundmaterialet er sandblandet grus. På grund af beskygning fra en kraftigt udviklet bredvegetation er grødevæksten ringe. Mærke og Vandstjerne er de dominerende arter.

På strækningen fra station 1888 til 2930 (Kvikgræsvej) er faldet ringe, og bunden består af sandblandet mudder. Grøden består næsten udelukkende af Vandkarse.

På strækningen fra station 2930 til 3553 (udløbet i Tranevejle) er faldet meget ringe, og bunden er mudret. Der er næsten ingen grøde i vandløbet på grund af periodisk saltvandspåvirkning. Tagrør vokser ud i vandløbsprofilen.

5.2 Målsætning

Vandløbet er i amtsrådets recipientkvalitetsplan af 1984 B3 målsat. Vandløb med denne målsætning skal kunne huse en bestand af gedde, aborre, karpefisk og ål. I et lille vandløb som Ondebæk vil alle disse fiskearter ikke forekomme, der vil typisk findes en bestand af ål.

5.3 Vedligeholdelse

Kravene til vedligeholdelse er kort beskrevet herunder. For yderligere beskrivelse af vedligeholdelsens udførelse, henvises der til del 2: "Generelle bestemmelser for vandløbene i Bjergsted Kommune".

Vandløbet er rørlagt på den øvre strækning fra station 24-1040. Der foretages inspektion af brøndene på strækningen en gang årligt i perioden 1. august - 1. november. Sandaflejringer i brønde og ledninger fjernes, hvor vandløbsmyndigheden finder det nødvendigt af hensyn til vandaflledningsevnen.

På strækningen fra station 1040 til 1888 foretages der ingen egentlig vedligeholdelse. Grødevæksten er ringe, og udgøres overvejende af pudeformede ikke væsentligt vandstandsende arter, og der er fast stenbund på strækningen. Vandløbet gennemgås en gang årligt i perioden 1. august - 1. november, og større brinkudskridninger, sammenskyllede grene etc. fjernes. Der kan lokalt foretages grødeskæring, hvor grødebanker forårsager sandaflejringer.

På strækningen fra station 1888 til station 3553 foretages der grødeskæring i fuld regulativmæssig bundbredde en gang årligt i perioden 1. august - 1. november. Kun stivstænglet vegetation skæres fuldstændigt, og der efterlades spredte banker af lav pudeformet grødevækst af hensyn til dyrelivet i vandløbet.

Med hensyn til afvandingsmæssige konsekvenser henvises der til redegørelsen til regulativet.

6. Revision

Dette regulativ skal senest optages til revision i år 2001.

7. Regulativets ikrafttræden

Regulativet har været bekendtgjort og fremlagt til gennemsyn i 8 uger med adgang til at indgive evt. indsigelser og ændringsforslag inden den 28. maj 1996.

Regulativet er herefter på kommunalbestyrelsens vegne vedtaget af "Udvalget for teknik og miljø" i Bjergsted kommune den 18. juni 1996.

Regulativet træder i kraft fra datoen for dets vedtagelse.

DEL 2

GENERELLE BESTEMMELSER FOR VANDLØBENE I BJERGSTED KOMMUNE

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. ADMINISTRATIVE BESTEMMELSER	1
2. SEJLADS	1
3. BREDEJERFORHOLD	2
4. VEDLIGEHOELSE	4
5. TILSYN	7

1. ADMINISTRATIVE BESTEMMELSER

Vandløbene administreres af Bjergsted Kommune, der er vandløbsmyndighed. For grænsevandløb kan der foreligge særlige aftaler, som fremgår af regulativerne for de enkelte vandløb.

1. Vandløbet med bygværker m.v. skal vedligeholdes således, at den for vandløbet fastsatte teoretiske skikkelse ikke ændres.
2. Vandløbenes vedligeholdelse - men ikke fornyelse (hel eller delvis) af rørlagte strækninger - påhviler Bjergsted Kommune.
3. I tilfælde af hel eller delvis omlægning af rørledninger behandles sagen af vandløbsmyndigheden som reguleringssag, idet det tilstræbes at rørlagte strækninger ved omlægninger eller reparationer frilægges som åbne vandløb, når strækningerne indgår som led i et målsat vandløb eller er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.
4. Bygværker - såsom styrt, stryg og skråningssikringer - der er udført af hensyn til vandløbet, vedligeholdes som dele af vandløbet.

Vedligeholdelsen af øvrige bygværker - broer, stemmeværker, overkørsler og vandingsanlæg m.v. - påhviler de respektive ejere eller brugere. Ejerne eller brugerne har pligt til at optage den slam, grøde m.v., der samler sig ved bygværkerne, jf. vandløbslovens § 27, stk. 4.

Vedligeholdelsen af styrt, overkørsler, stemmeværker, fisketrapper m.v. skal ske på en sådan måde, at passagemulighederne for fisk og vandløbsinsekter sikres og så vidt muligt forbedres.

5. Beplantningen langs vandløbet må ikke fjernes, idet den på grund af skygning har en grødebegrænsende virkning. Den har desuden betydning for brinkernes stabilitet, og træernes rødder kan have stor værdi som fiskeskjul.

Vandløbsmyndigheden kan foretage beplantning indenfor 2 m bræmmen.

2. SEJLADS

Vandløbsmyndigheden har besluttet et generelt forbud mod sejlads med såvel motordrevne som ikke motordrevne fartøjer.

Forbudet gælder ikke vandløbsmyndighedens sejlads i forbindelse med vedligeholdelse.

3. BREDEJERFORHOLD

1. På 2 m brede banketter langs vandløbets øverste kant må der ikke dyrkes, foretages jordbehandling, plantes eller opføres bygværker, jf. vandløbslovens § 69.

Dog kan vandløbsmyndigheden give tilladelse til beplantning, såfremt det måtte være ønskeligt af hensyn til begrænsning af grødevækst, stabilisering af brinkerne eller med henblik på at skabe fiskeskjul.

2. De til vandløbet grænsende ejendommers ejere og brugere er i øvrigt pligtige at tåle de fornødne vedligeholdelsesarbejders udførelse, herunder transport af materialer og maskiner og disses arbejde langs vandløbets bredder, hvorved bemærkes, at arbejdsbæltet normalt ikke bliver over 8 m bredt, og det bestemmes, at bygninger, bygværker, faste hegn, beplantninger, udgravninger og lignende anlæg af blivende art ikke uden vandløbsmyndighedens tilladelse fremtidig må anbringes øverste vandløbskant nærmere end 8 m, og for rørlagte strækninger ikke rørledningernes midte nærmere end 2 m. Undtaget herfra er den under punkt 3.1 anførte beplantning.
3. Ved tilrettelæggelsen af vedligeholdelsesarbejdet skal ulemper, som ejere og brugere skal tåle, jf. vandløbslovens § 28, søges fordelt ligeligt på begge sider af vandløbet.
4. Udbedring af bygværker og skråningssikringer foretages fortrinsvis udenfor perioden maj - oktober. Fyld m.v. fra oprensningen, der fremkommer ved vandløbets regulativmæssige vedligeholdelse, er brugerne af de tilstødende jorder pligtig til at fjerne mindst 5 m fra vandløbskanten eller at sprede i et ikke over 10 cm tykt lag inden hvert års 1. maj.

Det påhviler den enkelte ejer eller bruger selv at undersøge, om der er oplagt fyld, som skal fjernes eller spredes. Undlader en ejer eller bruger at fjerne fyldet, kan vandløbsmyndigheden 2 uger efter, at ejeren eller brugeren har modtaget skriftlig varsel, lade arbejdet udføre på den pågældendes bekostning.

5. Arealer grænsende til vandløbet må ikke uden kommunalbestyrelsens tilladelse benyttes til løsdrift, medmindre der sættes forsvarligt hegn langs med og mindst 1 m fra øverste vandløbskant. Sådanne hegn er ejerne pligtige at fjerne inden 2 uger efter tilsynets meddelelse herom, såfremt det er nødvendigt af hensyn til maskinel udførelse af vedligeholdelsesarbejdet.
6. I henhold til vandløbslovens § 6 må ingen bortlede vandet fra vandløbet, eller foranledige at vandstanden i vandløbet forandres eller vandets frie løb hindres.

Regulering herunder rørlægning af vandløbet må kun finde sted efter vandløbsmyndighedens bestemmelse, jf. vandløbslovens kap. 6. I det hele taget må ingen uden tilladelse fra kommunalbestyrelsen foretage foranstaltninger ved vandløbet med anlæg, hvorved tilstanden ved disse kommer i strid med be-

stemmelserne i dette regulativ eller vandløbsloven.

7. Vandløbet må heller ikke tilføres faste stoffer, haveaffald, spildevand eller andre væsker, der forårsager aflejringer i vandløbet eller forurener dets vand, ligesom sådanne stoffer ikke må oplagres nærmere end 2 m fra vandløbets øverste kant eller sådan, at der er fare for, at vandløbet forurenes, jf. miljøbeskyttelseslovens § 27, stk. 1.

Stoffer der er aflejrede i vandløbet må ikke uden amtsrådets tilladelse påvirkes, så de kan forurene vandet, jf. miljøbeskyttelseslovens § 27, stk. 2.

8. De tilgrænsende lodsejere kan uden tilladelse oppumpe vand fra vandløbene til kreaturvanding med mulepumpe eller evt. vindpumpe. Vandløbsmyndigheden kan meddele tilladelse til indretning af egentlige vandingssteder. Anden vandindtagning må ikke finde sted uden tilladelse, jf. vandforsyningslovens bestemmelser.
9. Nye tilløb og tilløb, der reguleres, skal forsynes med en 5 m bred overkørsel ved udløbet til brug ved transport af materiel, der anvendes til vandløbets vedligeholdelse.
10. De opsatte skalapæle må ikke beskadiges eller fjernes. Sker dette, er den for beskadigelsen eller fjernelsen ansvarlige pligtig til at bekoste retableringen.
11. Beskadiges vandløbet, diger, bygværker eller andre anlæg ved vandløbet eller foretages foranstaltninger i strid med vandløbsloven kan vandløbsmyndigheden meddele påbud om genoprettelse af den tidligere tilstand.

Er et påbud ikke efterkommet inden udløbet af den fastsatte frist, kan vandløbsmyndigheden foretage det fornødne på den forpligtedes regning, jf. vandløbslovens § 54.

Er der fare for, at betydelig skade kan ske på grund af usædvanlige nedbørsforhold eller andre særlige forhold, kan vandløbsmyndigheden foretage det fornødne uden påbud og på den forpligtedes regning, jf. vandløbslovens § 55.

12. Udløb fra drænledninger skal udføres og vedligeholdes således, at de ikke gør skade på vandløbets skråninger. Udførelse af andre rørledninger må kun ske efter forud indhentet tilladelse fra vandløbsmyndigheden.

Nye dræntilløb må ikke uden vandløbsmyndighedens tilladelse placeres med bundkoten af røret dybere end 20 cm over den i regulativet angivne bundkote i strømrønden.

13. Overtrædelse af bestemmelserne i regulativet straffes med bøde, jf. § 85 i vandløbsloven.

4. VEDLIGEHOJDELSE

Vedligeholdelsen af vandløbene skal gennemføres således, at den medvirker til, at målsætningerne i recipientkvalitetsplanerne kan opnås.

Det vil i korte træk sige, at der, hvor det er muligt, gennemføres grødeskæring i en smallere og bugtet strømrrende i stedet for grødeskæring i fuld bundbredde.

For vandløbsstrækninger hvor der skæres grøde i fuld bundbredde, vil der ikke som hidtil ske en fuldstændig skæring af grøden. Mindre spredte grødebanker af f. eks. Vandstjerne, Vandaks og Mærke, der ikke har nogen væsentlig vandstandsende effekt vil blive efterladt, og kun kraftigt vandstandsende arter som Pindsvineknop, Tagrør og Dunhammer skæres fuldstændigt.

En del vandløbsstrækninger er opført som naturvandløb uden egentligt vedligeholdelsesbehov. Det er typisk vandløbsstrækninger med et kraftigt fald og god strøm, hvor der ikke er risiko for væsentlig aflejring af sand og mudder.

En mere skånsom vedligeholdelse af vandløbene efter ovenstående retningslinjer vil ikke væsentligt påvirke vandaflledningsevnen.

4.1 Vedligeholdelsesbestemmelser

1. Vandløbsmyndighed

Vandløbene vedligeholdes eller foranstalles vedligeholdt af Bjergsted Kommune, der er vandløbsmyndighed. For grænsevandløb kan der foreligge særlige aftaler, som fremgår af regulativerne for de enkelte vandløb.

2. Terminer for grødeskæring og oprensning

Terminer for grødeskæring og manuel fjernelse af mindre lokale sedimentaflejringer er angivet i den specifikke del for hvert enkelt vandløb.

Maskinel oprensning og oprensning af rørlægninger og brønde kan foretages i perioden 1. august til 1. november.

Slåning af bredvegetation af hensyn til vandaflledningsevnen kan iværksættes i perioden 1. august til 1. november.

3. Grødeskæring i strømrrende

Ved strømrrendeskæring skæres grøden såvidt muligt i en slynget strømrrende. Hvor der forekommer en naturlig strømrrende i vandløbet skæres grøden i

kanterne af denne, således at strømrunden opnår den i regulativet angivne bredde. Forekommer der 2 naturlige strømrunde skal disse såvidt muligt opretholdes og skæres således, at den samlede bredde af disse svarer til den i regulativet angivne strømrundebredde.

I vandløb hvor der ikke forekommer en naturlig strømrunde skæres grøden i en slynget strømrunde, hvor strømrundens bølgelængde som hovedregel skal være 10-14 gange vandløbets naturlige bundbredde. Der kan, hvor forholdene taler for det, etableres 2 strømrunde, således at den samlede bredde af disse svarer til den i regulativet angivne strømrundebredde.

I strømrunden skæres stivstænglet vegetation fuldstændigt. Det drejer sig overvejende om opretvoksende former af Pindsvineknop, Tagrør og Dunhammer. På strækninger med et fald over 2-3 promille (fast sand- eller grusbund) skæres pletvis forekommende grødebunker af Vandstjerne, Vandaks og Mærke ikke.

Såfremt der foretages strømrundeskæring 2 gange årligt, skæres der ikke grøde i området uden for strømrunden (brinkfoden) i forbindelse med 1. skæring. Ved 2. skæring, eller hvor der kun sker vedligeholdelse 1 gang årligt, foretages der i fornødent omfang skæring af stivstænglede arter uden for strømrunden, mens lav pudeformet grødevegetation efterlades.

Grødeskæringen skal fortrinsvis udføres manuelt. Kun hvor særlige forhold f. eks. blød bund eller stor vanddybde betinger det, kan der foretages maskinel skæring.

4. Grødeskæring i fuld bundbredde

Ved grødeskæring i fuld regulativmæssig bundbredde skæres stivstænglet vegetation fuldstændigt. Det drejer sig overvejende om opretvoksende former af Pindsvineknop, Tagrør og Dunhammer. Der efterlades pletvist grødebunker af ikke væsentlig vandstandsøsende arter, som f. eks. Vandstjerne, Vandaks og Mærke.

Grødeskæringen skal udføres manuelt. Kun hvor særlige forhold f. eks. blød bund eller stor vanddybde betinger det, kan der foretages maskinel skæring.

5. Grødeskæring i vandløb uden krav til skikkelse

For denne type vandløb er der ikke opstillet krav til grødeskæring, hvor der forekommer en naturlig strømrunde. Hvis der ikke findes en naturlig strømrunde, kan der foretages skæring af en strømrunde på indtil halvdelen af den aktuelle bundbredde i vandløbet. Grødeskæring skal udføres manuelt.

6. Skæring af kant- og bredvegetation

Kant- og bredvegetation må kun skæres, hvor vandløbsmyndigheden finder, at der er behov herfor af hensyn til de afvandingsmæssige interesser eller hensynet til brinkernes stabilitet.

Ved skæring af hensyn til afvandingsmæssige interesser skal kun stivstænglet urtevegetation skæres. Det drejer sig fortrinsvis om Tagrør, Dueurt, Dunhammer og Pindsvineknop.

I fiskevandsmålsatte vandløb (A,B1-B3) skal der pletvis efterlades brinkvegetation i vandløbet af hensyn til fiskenes muligheder for at stå i skjul.

I naturlige vandløb med vekslende bunddybde skal der fortrinsvis efterlades udhængende brinkvegetation over fiskenes standpladser. Det er typisk i den dybe side af svingene, hvor strømrønden løber tæt langs brinken eller bag store sten i vandløbet.

I kanalagtige vandløb med ensformige bundforhold efterlades der pletvis 1-3 m lange bræmmer af bredvegetation.

Ved skæring af hensyn til brinkernes stabilitet er det fortrinsvis arterne, Hestehov, Bjørneklo og Stor Nælde der fjernes.

Træerne langs vandløbet må ikke beskadiges og selvsåede træer skal såvidt muligt bevares. Dog kan vandløbsmyndigheden foretage beskæring og udtynding.

7. Oprensning af sand og mudder

Oprensning må kun omfatte sand- og mudderaflejringer, hvorimod sten og grus ikke må fjernes. Enkeltliggende sten og trærødder over den regulativmæssige bundkote må ikke fjernes.

I vandløb med underliggende sten og grusbund skal lokale sedimentaflejringer såvidt muligt fjernes med skovl. Ved oprensning af større mængder aflejret materiale kan oprensningen udføres med maskine.

Under oprensning skal stabile overhængende brinker såvidt muligt bevares.

Ved maskinel vedligeholdelse vil oprensning først blive iværksat, når bundkoten på brinkfoden eller i strømrønden over længere strækninger ligger mere end 10 cm over de i regulativet angivne teoretiske koter, og det samtidig kan konstateres at det krævede mindste tværsnitsareal ikke er tilstede. Ved oprensning graves ikke dybere end 10 cm under de angivne koter.

For vandløbsstrækninger, hvor der ikke er fastsat krav til skikkelse foretages der normalt ikke nogen egentlig oprensning. Disse strækninger gennemgås en gang

årligt med henblik på at fjerne spærringer - f. eks. sammenskyllede grene, væltede træer eller større brinkudskridninger.

8. **Oprensning af rørlagte strækninger og brønde**

Der foretages inspektion af brøndene på strækningen en gang årligt i perioden 1. august - 1. november. Sandaflejringer i brønde og ledninger fjernes, hvor vandløbsmyndigheden skønner det nødvendigt af hensyn til vandaflledningsevnen.

9. **Oplægning af grøde**

Afskåret grøde- og kantvegetation skal såvidt muligt straks optages, dog kan den afskårne grøde drive med strømmen til opsamling på passende steder, hvis det kan ske uden afstrømningsmæssige og miljømæssige ulemper. Grøden skal opsamles fra vandløbet senest 24 timer efter skæring og fjernes fra vandløbets nærhed senest 24 timer efter oplægning.

Afskåret grøde- og kantvegetation samt sand og mudder skal såvidt muligt anbringes ovenfor vandløbets skråninger og indenfor en bredde på 5 m.

10. **Dispensationsmuligheder fra vedligeholdelsesbestemmelserne**

Vandløbsmyndigheden kan dispensere fra vedligeholdelsesbestemmelserne, såfremt der opstår ekstraordinær grødevækst eller større aflejringer af bundmateriale m.v.

5. **TILSYN**

Tilsynet med vandløbene udøves af Bjergsted Kommune.

DEL 3

REDEGØRELSE TIL REGULATIV FOR ONDEBÆK

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. GRUNDLAGET FOR REGULATIVET	1
2. REGIONPLAN	1
2.1 Recipientkvalitetsplan	1
2.2 Spildevandsplan	2
2.3 Vandindvindingsplan	2
2.4 Naturforvaltningsplan	2
2.5 Jordbrugsplan	3
3. FISKEBESTAND OG FISKEUDSÆTNINGER	3
3.1 Fiskebestand	3
3.2 Fiskeudsætninger	3
4. KONSEKVENSVURDERING	3
4.1 Vandløbets skikkelse og dimensioner	3
4.2 Bredejerforhold	4
4.3 Vedligeholdelse	5
4.4 Afstrømning	5
4.5 Sammenfattende vurdering af de miljømæssige forhold	6
5. RESTAURERING OG BEPLANTNING	6

1. GRUNDLAGET FOR REGULATIVET

I henhold til paragraf 9 i bekendtgørelse af 15. februar 1985 er der i det følgende redegjort for de planer, kendelser m.v., som har dannet grundlag for regulativet.

Derudover indeholder redegørelsen en gennemgang af konsekvenserne af det nye regulativ med hensyn til dimensioner, vedligeholdelse, afstrømning, samt de miljømæssige forhold.

2. REGIONPLAN

Regionplanen for Vestsjællands Amtskommune 1989-2000 angiver de overordnede mål for udviklingen.

De væsentligste punkter heri, der har betydning for Ondebæk, er i det følgende behandlet. Der er desuden medtaget oplysninger fra Bjergsted Kommunes spildevandsplan. Revision 1991, perioden 1991-2000.

2.1 Recipientkvalitetsplan

I recipientkvalitetsplanen for Vestsjællands Amt er Ondebæk B3 målsat.

For denne målsætning gælder følgende:

B3 Karpefiskevand/alsidigt dyre- og planteliv

Vandløb af denne type er oftest langsomtstrømmende, har et ringe fald og sand/mudderbund.

I større vandløb kan der findes en alsidig fiskebestand bestående af ål, gedde, aborre, skalle, brasen m. fl.. I mindre vandløb vil der ofte kun findes ål og hundestejle. De helt små vandløb kan være sommerudtørrende, men kan have et bevaringsværdigt plante- og dyreliv.

Vestsjællands Amt har undersøgt forureningstilstanden på den øvre del af vandløbet i 1991.

For en B3 målsætning gælder det, at forureningsgraden ikke må overstige 2.

Forureningstilstanden angives med værdier mellem 1 og 4, se nedenstående skema.

Der blev ikke fundet nogen fauna af betydning på den undersøgte station. Ved besigtigelsen i 1993 blev der heller ikke registreret nogen fauna af betydning, og målsætningen for vandløbet er ikke opfyldt. De fysiske forhold i vandløbet ved den undersøgte station er gode (grusbund), og den dårlige miljøtilstand må skyldes sommerudtørring eller periodisk spildevandsbelastning.

Forureningsgrad	Beskrivelse
1	Praktisk taget uforurennet
1.5	Overgangsform
2	Ret svagt forurennet
2.5	Noget forurennet
3	Ret stærkt forurennet
3.5	Meget stærkt forurennet
4	Overordentlig stærkt forurennet

Bedømmelsen af forureningsgraden i vandløb er baseret på undersøgelse af den lavere fauna. De enkelte arter har bestemte krav til vandkvaliteten, især iltindholdet. Ved at undersøge artssammensætningen kan det således afgøres, i hvor høj grad vandløbet er belastet af spildevand, idet ilten forbruges ved tilledning af spildevand.

2.2 Spildevandsplan

Der er ingen spildevandstilledning fra kommunale renseanlæg til vandløbet.

2.3 Vandindvindingsplan

Fremtidig indvinding af overfladevand fra Ondebæk er generelt ikke tilladt, og nugældende tilladelser kan derfor ikke fornyes ved udløb.

Ny grundvandsindvinding må ikke medføre en påvirkning af medianminimumsvandføringen, der bevirker, at B3 målsætningen ikke kan opretholdes.

2.4 Naturforvaltningsplan

Oplandet er udpeget som landskabsområde. Det er områder med en koncentration af landskabelige, natur- og kulturhistoriske værdier. Endvidere er de ånære områder langs vandløbet udlagt som økologisk forbindelse, hvilket indebærer, at området har stor betydning for det vilde plante- og dyrelivs spredning gennem de dyrkede arealer. Indenfor sådanne områder skal det gennem administration af lovgivningen, samt tilskudsmuligheder mv. sikres, at der opretholdes og eventuelt nyetableres så mange forskelligartede naturlokaliteter som muligt.

Over en kortere strækning langs Græsmarksvej fra omkring station 2175-2925 er arealerne på højre bred udlagt til sommerhusområde. Arealerne langs venstre bred på strækningen station 3000-3405 og områderne omkring vandløbet på strækningen fra station

3405-3553 (udløbet i Trane Vejle) er fredet og endvidere udlagt som særligt beskyttelsesområde.

2.5 Jordbrugsplan

Bortset fra sommerhusområdet er oplandet til Ondebæk er udlagt som jordbrugsområde med de begrænsninger der fremgår af naturforvaltningsplanen, se afsnit 2.4.

3. FISKEBESTAND OG FISKEUDSÆTNINGER

3.1 Fiskebestand

Der foreligger ingen oplysninger om fiskebestanden i vandløbet.

3.2 Fiskeudsætninger

Danmarks Fiskeri og Havundersøgelser har i 1991 udarbejdet en udsætningsplan for vandløb til sydlige Kattegat og Storebælt.

Ondebæk blev ikke fundet egnet til udsætning af ørred.

4. KONSEKVENSVURDERING

4.1 Vandløbets skikkelse og dimensioner

Station 24-1040

Strækningen er rørlagt. Længdeangivelsen og rørdimensionerne for denne strækning er baseret på regulativet af 1939, og strækningen er ikke nyopmålt.

Station 1040-1882

For denne strækning er der ikke opstillet krav til skikkelse, idet det ved besigtigelsen er konstateret, at der er fast bund i vandløbet. Der er således ingen risiko for, at det nuværende vandløbsprofil vil ændres væsentligt på grund af sandaflejringer.

Station 1882-3553

Regulativet for denne strækning er udformet efter princippet om teoretisk geometrisk skikkelse, hvilket indebærer, at der med udgangspunkt i de opgivne bundkoter skal forefindes et mindste tværsnitsareal i vandløbet. Dette mindste tværsnitsareal er defineret ud fra de teoretiske dimensioner (bundbredde, fald og anlæg), der er angivet i regulativet. Anlægget fastlægger sideskråningernes hældning. Anlæg 1:1 svarer til 45 grader, mens anlæg 1:1.25 svarer til 39 grader.

Hvor vandløbet tidligere skulle have en bestemt form, er der nu istedet opstillet krav om bortledning af den ønskede vandmængde. I praksis indebærer det, at lokale sandbanker, der ligger over den teoretiske bundkote, ikke skal fjernes såfremt en større bundbredde/-dybde eller et større anlæg end fastlagt i regulativet kompenserer for den formindskelse af tværsnitsarealet, der forårsages af sandbanken.

En vedligeholdelse efter princippet om teoretisk geometrisk skikkelse, vil således medføre, at der inden for visse grænser tillades en naturlig variation i bund- og dybdeforholdene med henblik på at forbedre livsvilkårene for dyre- og plantelivet i vandløbet.

4.2 Bredejerforhold

I forbindelse med vedtagelsen af naturbeskyttelsesloven i 1992 blev der samtidig vedtaget en ændring af vandløbslovens § 69 om bræmmer langs vandløb.

Ændringen trådte i kraft d. 1. juli 1992, og indebærer at der skal være en 2 m bred udyrket bræmme langs hver side af den øverste kronekant i alle naturlige eller højt målsatte vandløb.

Ondebækken er omfattet af bestemmelsen om 2 m bræmmer, med undtagelse af højre bred på strækningen gennem sommerhusområdet ved Græsmarksvej.

Indenfor disse bræmmer må der ikke foretages jordbehandling, dyrkning eller plantning, ligesom der heller ikke må foretages terrænændringer eller opføres bygværker. Arealerne må afgræsses, men der skal i givet fald anbringes hegn mindst 1 m fra vandløbets øverste kronekant.

Vandløbsmyndigheden kan lade foretage beplantning indenfor 2 m bræmmerne med henblik på at bortskygge grøde, stabilisere brinker og skabe fiskeskjul.

Vandløbet er registreret efter naturbeskyttelseslovens § 3, hvilket indebærer, at der må ikke foretages ændringer i vandløbets forløb eller i tilstanden af moser eller lignende i tilknytning til vandløbet.

4.3 Vedligeholdelse

Der foretages ingen egentlig vedligeholdelse på strækningen fra station 1040-1888. Der er en meget ringe grødemængde i vandløbet, og der kan lokalt foretages grødeskæring, hvor grødebanks giver anledning til sandaflejring.

På strækningen fra station 1888-3553 foretages der grødeskæring i fuld regulativmæssig bundbredde. Dog vil der fremover pletvist blive efterladt spredte grødebanks af ikke væsentligt vandstandsende arter med henblik på at forbedre levevilkårene for fisk og vandløbsinsekter.

4.4 Afstrømning

Der er foretaget dimensionsberegninger for de regulativfastsatte dimensioner af vandløbet.

Dimensionsberegningerne er foretaget efter følgende metodik:

De nødvendige tværsnitsparametre fastlægges vha. Manning-formlen:

$$Q = M \times A \times R^{2/3} \times I^{1/2},$$

hvor Q er vandføringen (m^3/s),

M er Manning-tallet ($m^{1/3}/s$),

A er tværsnitsarealet (m^2),

R er hydraulisk radius (m), og

I er vandspejlsfaldet.

Når vandføring, Manning-tal og vandspejlsfaldet er kendte størrelser, kan designværdier for de geometriske parametre, tværsnitsareal og hydraulisk radius, vurderes på grundlag af en omskrivning af Manning-formlen:

$$B = A \times R^{2/3} = Q / (M \times I^{1/2}),$$

eller idet $R = A/P$ (hvor P er den våde perimeter):

$$B = A^{5/3} / P^{2/3} = Q / (M \times I^{1/2}).$$

Vandføringen Q er fastlagt på baggrund af kendskab til oplandets størrelse, og erfaringstal for arealspecifik afstrømning.

Det topografiske opland ved Ondebækken station 3553 (udløbet i Trane Vejle) er 8.47 km². Ved station 2464 er det topografiske opland ca. 7.6 km².

Følgende erfaringstal er anvendt for den arealspecifikke afstrømning: 10 års vintermaksimum afstrømning 65 l/s km² og 10 års sommermaksimum 45 l/s km². Vinter er fastlagt som perioden 1.11-30.4, og sommer som 1.5-31.10.

Manningtallet M er på baggrund af erfaringstal sat til 20 i vintersituationen og 10 i sommersituationen. Den nødvendige værdi af tværsnitsparameteren B for afledning af en ønsket vandmængde kan herefter beregnes, og de aktuelle dimensioner af vandløbet kan fastlægges på baggrund heraf.

For strækningen fra station 1888-2464 og 2464-2920 er der foretaget beregninger for de regulativfastsatte dimensioner af vandløbet. Disse beregninger viser, at der ikke forekommer oversvømmelser ved 10 års vinter og sommermaksimum. Hvilket indebærer, at oversvømmelse set over en lang årrække statistisk vil forekomme sjældnere end hvert 10. år.

På den nederste del af strækningen fra station 1888-2464 ligger vandløbsbunden kun omkring kote 0.15 m, og i forbindelse med stuvning på grund af høj vandstand i Trane Vejle er der her risiko for kortvarige oversvømmelser. På strækningen fra station 2464-2920 ligger det meste af vandløbsbunden under kote 0 og der er generelt stor risiko for oversvømmelser på grund af stuvning. Det gælder ligeledes arealerne langs venstre bred på strækningen fra station 2920 til udløbet i Trane Vejle.

Ved regulativrevisionen er der generelt taget udgangspunkt i de eksisterende dimensioner af vandløbet, der sker således ingen væsentlig ændring af den nuværende vandaflednings- evne eller oversvømmelsesrisiko.

4.5 Sammenfattende vurdering af de miljømæssige forhold

Revisionen af regulativet vil ikke medføre nogen væsentlig ændring af de fysiske forhold i vandløbene. Vedligeholdelsen er ændret, således at der fremover overvejes skæres stivstænglet vegetation, mens der efterlades spredte grødebanks af lav pudeformet grøde med henblik på at forbedre livsvilkårene for faunaen i vandløbet. Det vurderes, at den gennemførte mere skånsomme vedligeholdelse vil medføre en vis forbedring af de miljømæssige forhold i vandløbet. Sommervandføringen er imidlertid meget ringe, og er i høj grad begrænsende for miljøtilstanden.

5. RESTAURERING OG BEPLANTNING

Der kan foretages simpel restaurering ved udlægning af større sten i vandløbet på strækningen fra station 1040-1888, under forudsætning af at vandføringen ikke påvirkes væsentligt.

I samråd med lodsejerne agter Bjergsted Kommune endvidere at undersøge mulighederne

for at foretage beplantning langs vandløbet på strækningen fra station 1040-1888. En eventuel beplantning vil fortrinsvis bestå af Rødel i grupper, og de vil blive placeret på vandløbets skråninger. De gunstige effekter af en sådan beplantning kan først forventes om 5-10 år, når træerne har nået en vis størrelse. Beplantningen foretages med henblik på at skabe fiskeskjul under ellerødderne. Desuden vil behovet for grødeskæring mindskes på grund af beskygning, og endelig kan træernes kraftige rodsystem beskytte udsatte brinker mod erosion, og dermed nedsætte behovet for sedimentopgravning i vandløbet.